

BESLUT

2014-01-20

Dnr: 13/02782

SAKEN

Vetenskapens värld, SVT2, 2013-10-29, inslag om placeboeffekten; fråga om saklighet och mediets genomslagskraft

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på saklighet eller bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

INSLAGET

Inslaget handlade om hur placebo fungerar. Bland annat sades följande.

(Reportern) – Men placebon har också en mörk sida. Den kallas nocebo. Om du förväntar dig att någonting kan skada dig så är risken stor att det också blir så. [...] Och enligt placeboforskarna handlar även fenomenen som kvicksilverförgiftning och elallergi om just noceboeffekten. (Forskare) – [i svensk översättning] Med tiden har namn och egenskap på dessa fenomen förändrats och även vilken orsak man tror ligger bakom. (Reporter) – Frågan som infinner sig är förstås om problemen som de drabbade beskriver verkligen finns eller om det handlar om rena hjärnspöken. (Forskare) – [i svensk översättning] Det betyder inte att folk hittar på, utan att man verkligen upplever det. Det är nåt som inte står rätt till i kroppen. Det gäller att förstå orsaken och inte undervärdera vikten av vad folk beskriver.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att elöverkänslighet angavs som exempel på en ”noceboeffekt”. Det är falskt och kränkande för de som är drabbade av elöverkänslighet att kalla det för en ren noceboeffekt då det handlar om en fysisk påverkan utifrån.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Sveriges Television ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (vid

tidpunkten för sändningen enligt 5 § i sändningstillståndet och efter den 1 januari 2014 enligt 13 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas. SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet.

Kravet på saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

SVT ska ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (vid tidpunkten för sändningen enligt 12 § och efter den 1 januari 2014 enligt 16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat när det gäller program eller inslag som kan uppfattas som diskriminerande. Den innebär enligt granskningsnämndens praxis att programföretaget inte får sända program eller inslag som är uppenbart kränkande mot människor med olika former av funktionsnedsättningar eller sjukdomar.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Reportern hänvisade till vad placeboforskare anser om elallergi och nocebo-effekten och en forskare uttalade sig i frågan. Nämnden kan inte finna att vad anmälaren anfört medför att inslaget strider mot kravet på saklighet. Nämnden anser inte heller att inslaget strider mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens andre vice ordförande Martin Holmgren efter föredragning av Tarek Touma.

Martin Holmgren

Tarek Touma